

Izvještaj

o učešću ministra ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjana Čulafića, ministra prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Slavena Radunovića, ministarke turizma Simonide Kordić i ministarke rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga Naide Nišić na 29. Konferenciji Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama

17 - 24. novembar 2024. godine

Baku, Azerbejdžan

UVOD

Delegacija Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Ministarstva turizma i Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga učestvovala je u periodu od 17-24. novembra 2024. godine u Bakuu (Azerbejdžan) na Dvadesetdevetoj Konferenciji Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime (COP 29). Konferencija se održava svake godine i okuplja zemlje potpisnice konvencije sa ciljem da sve države ulože napore kako bi došlo do smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i ublažavanja posljedica klimatskih promjena. Ove konferencije su ključne za procese poput Pariskog sporazuma, gdje se zemlje obavezuju na smanjenje emisija sa efektom staklene bašte i borbu protiv klimatskih promjena.

Sastav delegacije

- Slaven Radunović, ministar prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine;
- Simonida Kordić, ministarka turizma;
- Naida Nišić, ministarka rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga;
- Nenad Vitomirović, državni sekretar Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Marina Izgarević Pavićević, državna sekretarka Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine;
- Vuk Žižić, sekretar u Ministarstvu turizma;
- Petar Drašković, sekretar u Ministarstvu turizma;
- Anđela Bašović, sekretarka u Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga;
- Snežana Drobnjak, koordinator Direktorata za politike i pristup tržištu rada u Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga;
- Tamara Brajović, članica delegacije Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Sonja Ražnatović, samostalna savjetnica u Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine;
- Milica Delibašić Merdović, PR Ministarstva turizma.

I AKTIVNOSTI

Na marginama Konferencije, održao se niz sastanaka delegacije Vlade Crne Gore, fokusiranih na buduće aktivnosti kada je u pitanju uticaj klimatskih promjena. Na konferenciji su učestvovali predstavnici država na visokom političkom nivou, privatnog sektora, civilnog društva i dr. Na Ministarskom dijalogu na Visokom nivou o povećanju finansija za prilagođavanja na klimatske promjene istaknuta je hitna potreba za značajnim povećanjem finansiranja adaptacije na klimatske promjene. Učesnici su naglasili da su trenutni nivoi finansijske podrške nedovoljni za adekvatan odgovor na izazove koje donosi globalno zagrijavanje, posebno u najugroženijim regijama. Na sastanku je učestvovao i državni sekretar Nenad Vitomirović, koji je u ime Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera izrazio podršku inicijativama za bolje finansiranje adaptacije. Ministarstvo je naglasilo važnost

ne samo omogućavanja većih sredstava kako bi se ubrzala zelena tranzicija, već i osiguravanja lakšeg i bržeg pristupa tim sredstvima. Kao ključni zaključak sastanka, pozvano je na hitnu mobilizaciju većih finansijskih sredstava kako bi se omogućilo brže i efikasnije sprovođenje mjera adaptacije. Povećanje tih sredstava ključno je za zaštitu zajednica, prirodnih resursa i ekonomija koje su najizloženije klimatskim rizicima. S obzirom na ubrzane posljedice klimatskih promjena, učesnici su apelovali na međunarodnu zajednicu, finansijske institucije i privatni sektor da prioritarno djeluju kako bi osigurali potrebne resurse za očuvanje održive budućnosti. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u saradnji sa HELVETAS Swiss Intercooperation (švajcarskom međunarodnom razvojnom NVO) organizovalo je manifestaciju pod nazivom "Tranzicija na Zapadnom Balkanu: Osnaživanje malih i srednjih preduzeća za neto-nultu ekonomiju" posvećenu ulozi malih i srednjih preduzeća (MSP) u oblasti zelene tranzicije i održivog razvoja. Tokom diskusije razgovarano je o najvećim izazovima s kojima se MSP u zemljama sa niskim i srednjim prihodima suočavaju u svojim naporima da dekarbonizuju poslovanje, kao i kako partnerstva između države, privatnog sektora i civilnog društva mogu ubrzati ovu tranziciju.

Ministarski sastanak o urbanizaciji i klimatskim promjenama, održan u okviru 29. Konferencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (COP29) otvorio je inicijativu „Multisektorski putevi djelovanja na putu do postizanja otpornih i zdravih gradova“. Tokom uvodne sesije na visokom nivou analiziran je napredak postignut u oblasti održive urbanizacije i višeslojne i multisektorske klimatske akcije, nakon čega su uslijedila i četiri tematska okrugla stola o zelenoj izgradnji; gradskom saobraćaju i infrastrukturi; prirodi, zdravlju i poljoprivredi u gradovima; i urbanim klimatskim finansijama. Tokom svog govora na uvodnoj sesiji na visokom nivou, ministar prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Slaven Radunović, istakao je ključnu ulogu koju sektor građevinarstva ima u globalnim naporima u borbi protiv klimatskih promjena, s obzirom na činjenicu da je odgovoran za skoro 40% globalnih emisija ugljenika, koja nameće imperativ usvajanja održive prakse i inovativnih rješenja za smanjenje čovjekovog uticaja na životnu sredinu. Ovaj sastanak na visokom nivou bio je svojevrsno podsjećanje da ova industrija ima ogromnu odgovornost i priliku da doprinese stvaranju održivije budućnosti, ali i da sektor građevinarstva ima jedinstvenu priliku da predvodi u borbi protiv klimatskih promjena, te da tu priliku ne smije propustiti.

U okviru COP29 Kordić je govorila na prvom Ministarskom sastanku povodom klimatskih akcija u turizmu. Obraćajući se globalnim liderima i prisutnima, poručila je joj je čast i zadovoljstvo što u ime Crne Gore pomaže zajedničke napore na planu smanjenja sve izraženijih negativnih efekata klimatskih promjena na sektor turizma. Tom prilikom istakla je i da se može konstatovati da je turizam vrlo ranjiv, odnosno podložan uticajima klimatskih promjena, što posljednjih godina posebno dolazi do izražaja. Kako je već i pomenuto, klimatske promjene su nezaustavljive i utiču kako na zimsku, tako i na ljetnju turističku ponudu i sezonu. Percipirajući situaciju koju stvaraju klimatske promjene kao izazov, donosioci odluka u Crnoj Gori, kako na državnom, tako i na lokalnom nivou, u saradnji sa brojnim partnerima, predano rade na diverzifikaciji turističkog proizvoda, tj. na razvijanju ponude za svih 365 dana, kako bi smanjili zavisnost od klimatskih promjena. Ministar turizma Crne Gore, mr Simonida Kordić, na marginama Samita, imala je neformalne razgovore i sa direktorom Državne turističke agencije Azerbejdžana, Fuadom Nagijevim, te resornim

ministrima drugih zemalja učesnica, sa kojima je razgovarala o turističkim i investicionim potencijalima Crne Gore i mogućnostima za jačanje bilateralne saradnje

U okviru COP29 samita, ministarka Nišić je prisustvovala tematskom danu posvećenom ljudskom razvoju za klimatsku otpornost, koji je uključivao sastanak na Visokom nivou, gdje se razmatrao holistički uticaj klimatskih promjena na ljudski razvoj, uključujući zdravlje, obrazovanje, prava djece i razvoj vještina. Ministarka Nišić je uzela učešće na okruglom stolu na visokom nivou na temu zelenih poslova i vještina: Njegovanje talenata za klimatski otpornu budućnost, gdje je predstavila dosadašnja iskustva Crne Gore u razvoju politika usmjerenih na zelenu ekonomiju. U svom obraćanju naglasila je značaj osnaživanja mladih kroz obrazovanje i zapošljavanje u sektorima povezanim s održivim razvojem, ističući da transformacija ka zelenoj ekonomiji zahtijeva redefinisane postojećih sistema obrazovanja i obuke. Ministarka je ukazala na neophodnost razvijanja programa prekvalifikacije radnika u skladu sa potrebama tržišta rada koje se mijenjaju pod uticajem globalnih klimatskih ciljeva i tehnoloških inovacija.

Crna Gora se pridružila deklaracijama koje se odnose na ključne oblasti kao što su turizam, zelena digitalna akcija, vodonik, zelene energetske zone, i održivo upravljanje vodnim resursima.

Deklaracija o poboljšanoj akciji u turizmu na COP29 (Declaration on Enhanced Action in Tourism) predstavlja ključnu inicijativu za smanjenje ugljeničnih emisija u sektoru turizma i unapređenje održivih praksi u toj industriji. Ova deklaracija podrazumeva obaveze zemalja da usmjere svoje napore ka smanjenju negativnog uticaja turizma na klimu, uzimajući u obzir kako ekološke, tako i socijalne aspekte turizma. Kroz ovu deklaraciju, zemlje su se obavezale da uče iz postojećih praksi, razvijaju strategije i implementiraju konkretne mjere koje će omogućiti da turizam postane održiviji i manje štetan za planetu.

Deklaracija COP29 o Zelenoj Digitalnoj Akciji (COP29 Declaration on Green Digital Action) koja se fokusira na korišćenje digitalnih tehnologija za unapređenje održivih praksi i borbu protiv klimatskih promjena. Cilj ove deklaracije je da se integrišu digitalne tehnologije u strategije za smanjenje emisije ugljen-dioksida i da se potakne razvoj ekološki prihvatljivih rješenja putem digitalnih alata i inovacija. Deklaracija naglašava kako digitalna transformacija može doprinijeti globalnim ciljevima za postizanje održivog razvoja i smanjenje klimatskih rizika, te postaviti temelje za zelenu digitalnu ekonomiju u budućnosti.

Deklaracija o vodoniku (COP29 Hydrogen Declaration) je deklaracija koja se fokusira na razvoj i primjenu vodonika kao ključne komponente u globalnim naporima za smanjenje emisije gasova staklene bašte i postizanje ciljeva održivog razvoja. Vodonik se smatra potencijalnim "zelenim gorivom" koje može igrati ključnu ulogu u dekarbonizaciji različitih industrija, posebno u sektorima kao što su energija, transport, industrijska proizvodnja i skladištenje energije. Ova deklaracija reguliše pitanje kako vodonik može igrati centralnu ulogu u energetskej tranziciji, omogućavajući dekarbonizaciju i smanjenje zavisnosti od fosilnih goriva, čime se doprinosi globalnoj borbi protiv klimatskih promjena.

Deklaracija o zelenoj energetskej obavezi- Zelene energetske zone i koridori (COP29 Green Energy Pledge: Green Energy Zones and Corridors). Ova inicijativa se fokusira na razvoj i implementaciju zelenih energetskej zona i koridora kako bi se ubrao globalni prelazak na

održive i obnovljive izvore energije. Kroz ovu deklaraciju, zemlje su se obavezale na saradnju u izgradnji infrastrukturnih i regulatornih okvira koji omogućavaju bolju integraciju obnovljivih izvora energije, poput solarne, vetro i hidroenergije, u globalnu energetska mrežu. Ova inicijativa pomaže u postizanju ciljeva smanjenja emisije ugljen-dioksida i doprinosi globalnoj energetska tranziciji.

Deklaracija o vodi za klimatske akcije COP29 (Declaration on Water for Climate Action) prepoznaje ključnu ulogu vode u borbi protiv klimatskih promjena i ističe potrebu za održivim upravljanjem vodnim resursima. Deklaracija se fokusira na povezanost između klimatskih promjena i vodnih izazova, kao što su suše, poplave i zagađenje vode, i poziva na globalnu akciju kako bi se osigurala održiva upotreba vode u cilju smanjenja klimatskih rizika.

Pridruživanje ovim deklaracijama ukazuje na predanost Crne Gore globalnim naporima za borbu protiv klimatskih promjena.

Tokom trajanja Konferencije, delegacija je učestvovala na panelima, plenarnim sesijama i sastancima, koji pokrivaju teme klimatskih promjena i unapređenja održivosti životne sredine.

Održani su bilateralni sastanci sa ministrom rada i socijalne zaštite stanovništva Republike Azerbejdžan, Sahilom Babayevim, predsjednikom Državne komisije za urbano planiranje i arhitekturu, sa Anarom Gulijevim, sa izvršnim direktorom Agencije za promociju izvoza i investicija Republike Azerbejdžan (AZPROMO), Jusifom Abudulajevim, sa počasnim konzulom Crne Gore u Republici Azerbejdžan, Vugarom Alijevim, kao i brojnim predstavnicima međunarodnih organizacija.

II ZNAČAJ POSJETE

Posjeta COP29 konferenciji od strane delegacije Crne Gore imala je ključni značaj za zemlju, omogućavajući aktivno učešće u globalnim naporima za borbu protiv klimatskih promjena. Kroz prisustvo na važnim ministarskim sastancima i podršku ključnim deklaracijama, Crna Gora potvrđuje svoju posvećenost ciljevima smanjenja emisija, mobilizaciji većih finansijskih sredstava kako bi se omogućilo brže i efikasnije sprovođenje mjera adaptacije, bržoj zelenoj energetska tranziciji, održivom turizmu, boljem upravljanju vodnim resursima, kao i inovacijama i odgovornom planiranju u cilju stvaranja svijeta u kojem će buduće generacije živjeti zdravije i srećnije.

S tim u vezi, Crna Gora se pridružila ključnim deklaracijama. Kroz podršku Zelenoj Digitalnoj Akciji, Crna Gora naglašava značaj digitalizacije u promovisanju održivih rješenja i energetska efikasnosti. Pridruživanjem Deklaraciji o vodoniku, zemlja potvrđuje svoj angažman u razvoju čistih izvora energije, dok podržavanjem inicijative za izgradnju zelenih energetska zona i koridora koji omogućavaju brži prelazak na obnovljive izvore energije. Takođe, pristupanjem Deklaraciji o vodi za klimatske akcije, Crna Gora pokazuje svoju posvećenost održivom upravljanju vodnim resursima kao ključnom faktorom za smanjenje klimatskih rizika. Dodatno, pridruživanje Deklaraciji o poboljšanoj akciji u turizmu potvrđuje opredjeljenje Crne Gore da razvija održivi turizam, smanjujući negativan uticaj turističkih aktivnosti na životnu sredinu, promovišući odgovorno korišćenje prirodnih resursa, što je ključ za očuvanje njene prirodne baštine i ekološke ravnoteže. Ove odluke

potvrđuju posvećenost Crne Gore globalnoj klimatskoj agendi i njenoj ulozi u postizanju ciljeva održivog razvoja i smanjenja negativnih posljedica klimatskih promjena.

Bilateralni sastanci sa predstavnicima drugih zemalja i međunarodnih organizacija omogućili su jačanje diplomatskih odnosa naše zemlje s partnerima iz drugih zemalja. Diskusije na bilateralnim sastancima otvorile su mogućnosti za buduće projekte u oblasti klimatskih promjena i primjene zelenih tehnologija, kao i organizovanje posjete nekoliko najrenomiranijih kompanija iz Azerbejdžana zainteresovanih za investicije Crnoj Gori, koje bi mogle biti realizovane u februaru naredne godine. Zaključeno je da dalja saradnja između Crne Gore i Azerbejdžana ima veliki potencijal, posebno u oblastima zelene ekonomije, razmjene znanja i razvoja politika usmjerenih na ublažavanje uticaja klimatskih promjena kao i na privlačenju investitora za ulaganje u sektor turizma i ugostiteljstva. Takođe, službena posjeta je bila značajna i u smislu promocije Crne Gore kao turističke destinacije. U Crnoj Gori se bilježi pozitivan trend kada je riječ o broju azerbejdžanskih turista, ali još ima prostora za unaprjeđenje u ovom segmentu. Zaključeno je i da su postojanje direktne avio linije između Crne Gore i Azerbejdžana i povoljan vizni režim važni preduslovi za povećan turistički promet. COP29 pružio je izuzetnu priliku za razmjenu iskustava i kreiranje zajedničkih inicijativa koje doprinose globalnim naporima u borbi protiv klimatskih promjena.

ZAKLJUČAK

1. Vlada Crne Gore se na sjednici od _____ 2024. godine upoznala sa Izveštajem o učešću ministra ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjana Čulafića, ministra prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Slavena Radunovića, ministarke turizma Simonide Kordić i ministarke rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga Naide Nišić na 29. Konferenciji Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama, 17 - 24. novembar 2024. godine, Baku, Azerbejdžan.